

כ"ט:

עין משפט
גר מצוה

כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

סא א מ"י פ"ו מהלכות
מנול ל' ו טושיע
ח"מ פ"י שפי סוף ח'
סא ב מ"י פט"ו מהל'
מהלכות אסורות
הלכה ו ספג לאין קמח
טושיע י"ד ספג לא סוף
ב:

רבינו הגאון

פירוש דבר הגורם לממון.
כגון מי שגזל חמץ זה
של הקדש, אם הוא עובר
מחזורי לו לגזול וסתר,
דחגן גזל חמץ ועבר
עליו הפסח אמרו לו הרי
שלך לפניך, וכיון שאכלו
נתחייב הגזול לשלם לו
ממון, ואפי' שחמץ הפסח
אינו טמא, הרי החמץ נזכר
לשלם ממון, רב אחא
בר יעקב אמר, כולי
עלמא דבר הגורם לממון
לאו כממון דמי, והכא
בפלוגתא דר' יהודה ור'
שמעון פליגי: ת"ק בר
שמעון דאמר תוך זמנו
הוא דעבר עליו עובר,
לאחר זמנו אינו עובר,
עליו בלא כלום, וממון
מפליא הוא, לפיכך מעל.
ויש אומרים כר' יהודה
דאמר אפילו לאחר זמנו
עובר בלאו, ואמרין הוא
רב אחא הוא דאמר דר'
יהודה יליף שאור דאביה
משאר דראיה, מה שאור
דראיה של גבוה מותר
בראי, כן שאור דאביה
של גבוה מותר לאחר
זמנו אפילו באביה, ולמה
לא מעל, אלא וראי הדר
ביה, רב אחא אמר כולי
עלמא אין פודין לקדש
להאכיל ללכיסו, דבר
הגורם לממון לאו כממון
דמי, והכא בפלוגתא דר'
יוסי הגלילי ורבנן קא
מילטי, ת"ק בר' יוסי
הגלילי, דקמי' ותמה על
עצמן האין חמץ אסור
בנאה כל שבעה, ריש
אמרין כרבנן, וירושלמי.
מתני' דקמי' חמץ של נבוי
שעבר עליו הפסח מותר
בנאה, במקום שלא נהנו
לאכול חם שלל גורם,
אבל במקום שהנהנו לאכול
מתני' אפילו באביה.
פירוש כגון שהיה ישראל
רוצה ורסייעוהו באפי'ת
אותה הפת, וקיייל בזמן
שישראל רואהו, כגון
הצעתו של גורם דאמר
רבנן אדם סמלא כרסו
מזן אלו וכיוצא בזה, אם
היה נבו של נבוי סמון
לגנו של ישראל, ותתגלגל
חמץ מגנו של גוי לגנו
של ישראל הרי זה דוחמס
כגון, היתה שבת אר יום
קטנה, היתה עליו כלי, רב
אמר גרוך שיאמר בשעה
שיכעור בא"י אמה אקביו
על בעור חמץ, ויריין נמי
שיאמר כל חמץ שיכעור
ברשותי ואני יודע בו,
הא בטל, אמר רב חמץ

לפדותו ומותר בהנאה ויש לומר דכיון דכמו שהוא עשוי לא
שו מדי לא שייכא ביה מעילה והיינו נמי טעמא דכל איסורי
הנאה אין מקדשין בהן האשה אפי' דכל הנשרפין אפרן מותר
ואפילו אי דבר הגורם לממון כממון דמי ומעל לא דמי דהתם חזי
לאחר הפסח שהוא כמו בעין ועוד יש
לומר הא דאין מקדשין באיסורי
הנאה היינו היכא דלית ביה שום
פרוטה לכשיהא אפר ולמירון קמא
קשה (ב) הא חזי נעטייה שלא מדרך
הנאה (ס) הדרר ביה רב אחא.
תימה דכפרק קמא דמולין (דף ד')
אמר סבריה הא מני ר' יהודה דאמר
חמץ של עוברי ענייה לאחר הפסח
מותר מיד מפני שמחליפין והכא
מקדין לר' יהודה אפילו חמץ של
נבוי אסור אחר הפסח ויש לומר
דהתם סבריה כס"ד דהכא לרב אחא
מעיקרא ורבינו תם מפרש לאו
דוקא מיד דהא לרין שיהא שיעור
להחליף והוא הדיון שיהא חמץ זה
ר"ח לעשות אחר הפסח:
רב אחא בר יוסי רבוי' עלמא.
וקשה לר"י היכי גרסינן אי
גרסינן דכולי עלמא פודין אס'
כן לרבנן אמאי לא מעל אף על
גב דלישראל אסור בהנאה מכל
מקום ימכרו לנכרי ההקדש עצמו
ואי גרסין אין פודין אפילו לרבי יוסי
הגלילי אמאי מעל ויש לומר דגרסי'
אין פודין ואף על גב דאין פודין
להאכיל ללכיס מכל מקום שרי
להסיק תחת תכשילו (וכדפרישית
דהכא דקדושא דמיס אין פודין
מדרבנן ולא גזרו רבנן אלא שלא
להאכיל ללכיסו אבל היכא דאין
פודין מדראורייתא דהיינו היכא דאיכא
קדושא הגוף אין פודין אפי' להסיק
דהא תנא (בב"ק) דכבורות (דף טו.)
דאסי אס יקברו וקאמר התם ממאי
העמדה והערכה דילמא משום דאין
פודין הקדשים להאכילן ללכיס
והשתא אי טעמא משום דאין פודין
אמאי יקברו והא ראי' להסיק תחת
תכשילו אלא ודאי מדראורייתא אין
חילוק וכן לעיל (דף כג.) דרשינן
ואי אתה משליך ללכס כל איסורין
בנחורה ואיסורי אפילו להסקה אלמא
מדראורייתא אין לחלק בהנאה ואם
תאמר לרבנן אמאי לא מעל הלא
הקדש יכול למכור לנכרי על מנת
שיקנו לפניו ויש לומר דגורדין
שמה יאכלנו הנכרי וכהאי גוונא אמר
בנפסקת ע"ו (דף טו.) אין מוכרין
בהמה לנכרי על מנת לשמותה וכו'
ומכאן מוכיח ר"י שהמשהה חמץ
בפסח ודעתו לבערו אינו עובר בנחמה
אמאי יקברו לרבי יוסי הא מיד כשיפדה אותו הוא שלו
ומודה רבי יוסי דשליך אי אתה רואה

להא שמעתא משמיה דרב יוסף בהא לישנא
דכולי עלמא אין פודין את הקדשים להאכילן
לממון כממון דמי מאן דאמר מעל (קסבר
דבר הגורם לממון כממון דמי ומאן דאמר
לא מעל קסבר דבר הגורם לממון לאו כממון
דמי רב אחא בר יעקב אמר דכולי עלמא
דבר הגורם לממון כממון דמי והכא
בפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון קמפילגי
מאן דאמר לא מעל כרבי יהודה ומאן דאמר
מעל כר"ש והא רב אחא בר יעקב הוא
דאמר דר' יהודה יליף שאור דאביה משאור
דראייה אלא הדר ביה רב אחא בר יעקב
מהדיא רב אחא בר יעקב עלמא אין פודין
דבר הגורם לממון לאו כממון דמי והכא
בפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן קמפילגי
מאן דאמר מעל כרבי יוסי ומאן דאמר לא
מעל כרבנן: אמר רב חמץ בזמנו בין במינו
בין שלא במינו אסור שלא בזמנו במינו
אסור שלא במינו מותר במאי עסקינן אילימא
בנותן טעם שלא בזמנו שלא במינו מותר
הא יהיב טעמא אלא במשהו חמץ בזמנו בין
במינו בין שלא במינו אסור רב לטעמיה
ידבר ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסוריה
שבתורה במינו במשהו שלא במינו בנותן
טעם רב גזר חמץ בזמנו שלא במינו אסור
מינו ושלא בזמנו במינו אסור כרבי יהודה
ושלא במינו מותר דשלא בזמנו ושלא במינו
אסור מינו כולי האי לא גזרינן שמואל אמר
חמץ בזמנו במינו אסור שלא במינו מותר
שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר
חמץ בזמנו במינו אסור שמואל לטעמיה דרב
ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה
במינו אסורין במשהו שלא במינו בנותן
טעם שלא במינן אסור מינן לא גזר שלא
בזמנו בין במינן בין שלא במינן מותרין כר'
שמעון ורבי יוחנן אמר חמץ בזמנו בין
במינו ובין שלא במינו אסור בנותן טעם
שלא בזמנו בין במינן בין שלא במינן מותרין
טעם ר' יוחנן לטעמיה דר' יוחנן ורייש לקיש
דאמרי תרוייהו ככל איסורין שבתורה בין
במינן בין שלא במינן בנותן טעם שלא בזמנו
בין במינן בין שלא במינן מותרין כר' שמעון
אמר
טעם נמי שרי ולקמן (ג) פריך והא אסר ליה ר' שמעון משום קנסא:
אמר
למה עובר כשכעורו לנסוף:
אמר

להא שמעתא משמיה דרב יוסף: דכולי עלמא אין פודין. ואלכיה דר'
שמעון הוא דפליגי דשרי ליה לאחר פסח אף לאכילת ישראל ובהא
פליגי מאן דאמר מעל סבר אף על גב דהשתא לא חזי הואיל
ולקמיה גורם לממון הוא כממון דמי: הכי גרסינן רב אחא בר
יעקב אמר דכולי עלמא כממון
דמי: ומאן דאמר לא מעל כרבי
יהודה. דאמר (א) אף לאחר הפסח אסור
בהנאה וכל שכן בפסח עצמו הלכך
לאו ממון איכא דלישראל לא חזי
ולאו גורם לממון איכא שאסר יפדה
לא יהנה ממנו ולנכרי לא מודנן דאין
פודין את הקדשים להאכילן ללכיס: הכי
ומ"ד מעל כר"ש. דאמר (ב) ראי' הוא
לאחר הפסח אף (לארס) (לישראל)
הו"ל גורם לממון: משאור דראייה.
ושל הקדש אף בפסח מותר והכא
אמר לרבי יהודה לא מעל: הכי
גרסינן רב אחא בר יעקב עלמא
אין פודין ודבר הגורם לממון לאו
כממון דמי. כלומר דכולי עלמא
לאכרי לא מוזניין ליה בפסח ומתוס
דלאחר הפסח דחזי לישראל לא
מחייבי ליה דדבר הגורם לממון לאו
כממון דמי והכא טעמא דמעילה
משום דסבר לה כרבי יוסי הגלילי
דאמר אף תוך זמנו מותר בהנאה
הלכך חזי למפיקיה ולהסיקו תחת
תכשילו ומאן דאמר לא מעל כרבנן
דאמרי תמן בפסח אסור בהנאה
ואי משום דמאי לשהוי לאחר זמן
כר"ש השתא מיהא לאו ממון הוא:
חמץ בזמנו וכו'. מפרש כוליה
לקמיה: אי נימא בנותן טעם שלא
בזמנו שלא במינו מותר. בתמיה. הא
יהיב טעמא ורב מדקאמר שלא בזמנו
במינו אסור גלי דעתיה דכר' יהודה
סבירא ליה דאמר אף לאחר הפסח
אסור: שלא במינו. נמי בזמנו אסור.
ואפי' דאית ליה לרב ככל איסורין
שלא במינן בנותן טעם רב גזר בחמץ
בזמנו הואיל ונכרת הוא שלא במינו
אסור מינו ואפי' דנחלב ודס לא גזר
שלא במינו אסור מינו התם הוא דנדבילי
מיניה אכל חמץ לא נדבילי מיניה
הואיל ואוכלו כל ימות השנה:
שלא בזמנו במינו אסור כרבי
יהודה. דאמר לאחר הפסח דאורייתא
הלכך אף מערובת אסור: שלא
במינו מותר דשלא בזמנו. דאינו
נכרת שלא במינו אסור מינו לא
גזר כי היכי דלא גזר כבשר בחלב
ובשאר איסורין: ושמואל אמר לא
נמשהו עסקינן שלא במינו מותר
כשאר איסורין דלא גזר שמואל בחמץ
שלא במינו אסור מינו: כרבי
שמעון. דלאחר זמנו שרי ואפי' בנותן

(א) (לעיל ה': ס) כמטות
לר. ב"ק ט"ז: א': (ק"ה):
שבעות לב. ג' ע"ז
ע"ג. (ד) (לעיל ס"ג,
ה) (לעיל ס"ג: ו) וע"ג
מו"ק קדושין טו: ד"ה
המקדש וכו' (א) וכו' מו"ק
ב"ק ג': ד"ה לענין בלס'
(ח) ו"ל כפ"ג. (ט) וע"ג
לקמן. (ה) תריה בפסטיה.

הגהות הב"ח
(ב) תוס' ד"ה אין פודין
וכי ולמירון קמח קשה.
נ"ב ע"ג בחוס' פ' האלף
מקדש טו דף כ"ד המקדש
בעלה:

רבינו הגאון (המשך)
בזמנו בין במינו בין שלא
במינו אסור אפילו במשהו,
רב לטעמיה דאמר כל
איסורין שבתורה בבינו
במשהו, ונראה שלא במינו
אסור בבינו. ש"א בזמנו.
כדפור. אחר הפסח, בבינו
אסור במשהו, סבר לה כר'
יהודה. שלא במינו לאחר
הפסח מותר דלא גזר.
ושמואל אמר חמץ בפסח
[במינו] אסור במשהו,
איסורין שבתורה בבינו
במשהו, שלא במינו שרי,
ולא גזר שלא במינו אסור
מינו. שלא בזמנו בין במינו
בין שלא במינו מותר כר'
שמעון. ור' יוחנן אמר
חמץ בפסח בין במינו בין
שלא במינו אסור בנותן
טעם. ר' יוחנן לטעמיה
דאמר כל איסורין שבתורה
בין במינן בין שלא במינן
אסור בנותן טעם. לאחר
הפסח בין במינן בין שלא
במינן מותר כר' שמעון.